

2. Вектори

Дефиниция 1: Насочена отсечка $\overrightarrow{AB}$ наричаме наредена двойка точки A, B . A наричаме начало, B - край на насочената отсечка. Ако A съвпада с B , насочената отсечка $\overrightarrow{AB}$ наричаме нулева.

Дефиниция 2: Насочените отсечки $\overrightarrow{AB}, \overrightarrow{CD}$ наричаме *колинеарни* (пишем $\overrightarrow{AB} \parallel \overrightarrow{CD}$), ако правите AB и CD са успоредни или съвпадат.

Дефиниция 3: *Еднопосочно колинеарни* наричаме насочените отсечки $\overrightarrow{AB}, \overrightarrow{CD}$ (пишем $\overrightarrow{AB} \uparrow\uparrow \overrightarrow{CD}$), ако те са колинеарни и точките B и D лежат от една и съща страна на правата AC , или ако правите AB и CD се сливат, посоките от A към B и от C към D съвпадат.

Въвеждаме релацията равенство на насочени отсечки:

Дефиниция 4: Насочените отсечки $\overrightarrow{AB}, \overrightarrow{CD}$ са равни (пишем $\overrightarrow{AB} = \overrightarrow{CD}$), ако са изпълнени условията:

- а) отсечките AB и CD имат равни дължини;
- б) $\overrightarrow{AB}$ и $\overrightarrow{CD}$ са еднопосочно колинеарни.

Равенството на насочени отсечки е релация на еквивалентност, т.е.

- 1) Всяка насочена отсечка е равна на себе си: $\overrightarrow{AB} = \overrightarrow{AB}$;
- 2) Ако $\overrightarrow{AB} = \overrightarrow{CD}$, то $\overrightarrow{CD} = \overrightarrow{AB}$;
- 3) Ако $\overrightarrow{AB} = \overrightarrow{CD}$, $\overrightarrow{CD} = \overrightarrow{EF}$, то $\overrightarrow{AB} = \overrightarrow{EF}$.

Твърдение: Две насочени отсечки $\overrightarrow{AB}$ и $\overrightarrow{CD}$ са равни, тогава и само тогава, когато $\overrightarrow{AC}$ и $\overrightarrow{BD}$ са равни ($\overrightarrow{AB} = \overrightarrow{CD} \Leftrightarrow \overrightarrow{AC} = \overrightarrow{BD}$).

Доказателство:

Достатъчно е да докажем само едната посока.

Нека $\overrightarrow{AB} = \overrightarrow{CD}$.

1 сл. $A = B \Rightarrow \overrightarrow{AB} = \overrightarrow{AA}$.

Следователно CD се състои също от една точка, т.е. $C \equiv D$ или $\overrightarrow{AC} = \overrightarrow{BD}$.

2 сл. $A \neq B \Rightarrow C \neq D$. $\overrightarrow{AB} = \overrightarrow{CD} \Rightarrow AB \cong CD$ и $\overrightarrow{AB} \uparrow\uparrow \overrightarrow{CD}$.

2.1. сл. Правите AB и CD съвпадат, то имаме две възможности или $A \equiv C$, или $A \neq C$.

Ако $A \equiv C$, то $AB=CD$, $D \in \overrightarrow{CD}=\overrightarrow{AB}$ и $AB \cong CD \Rightarrow B \equiv D$. 2
 Следователно $\overrightarrow{AC}=\overrightarrow{AA}$ е нулев и $\overrightarrow{BD} = \overrightarrow{BB}$ е нулев и следователно $\overrightarrow{AA} = \overrightarrow{BB}$, т.е. $\overrightarrow{AC} = \overrightarrow{BD}$.

Ако $A \neq C$, то отново имаме две възможности, т.В е между т.А и т.С или т.С е между т.А и т.В.

Нека означим $|AB| = |CD| = x$ и $|BC| = y$.

За първата възможност следва $|AC| = x + y = |BD| \Rightarrow AC \cong BD$, също така $\overrightarrow{AC} \uparrow\uparrow \overrightarrow{BD}$, следователно $\overrightarrow{AC} = \overrightarrow{BD}$.

За другата възможност следва: $|AC| = x - y = |BD| \therefore AC \cong BD$, $\overrightarrow{AC} \uparrow\uparrow \overrightarrow{BD}$. Следователно $\overrightarrow{AC} = \overrightarrow{BD}$.

2.2. сл. Правите AB и CD са различни:

от $AB \parallel CD$ и $\overrightarrow{AB} \uparrow\uparrow \overrightarrow{CD}$ следва, че B и D са от една и съща страна на правата AC . $AB \cong CD \Rightarrow ABCD$ е успоредник. Следователно $AC \cong BD$, C и D са от една и съща страна на $AB \Rightarrow \overrightarrow{AC} \uparrow\uparrow \overrightarrow{BD}$. Следователно $\overrightarrow{AC} = \overrightarrow{BD}$.

Множеството на всички равни помежду си насочени отсечки, наричаме *свободен вектор*. Друга еквивалентна дефиниция е: класовете на еквивалентност относно релацията равенство на насочени отсечки се наричат *свободен вектор*. Един свободен вектор $\mathbf{a}$ се определя с кой да е свой елемент $\overrightarrow{AB}$. От тази дефиниция следва, че нулевите насочени отсечки са равни помежду си и образуват един клас на еквивалентност. Той се означава с $\mathbf{0}$ и се нарича нулев свободен вектор.